

Källa <http://www.centrumforrattvisa.se/news/view/id/187>

Se Ulf Bernitz Midander-Lönnföreläsning om EU-stadgan

2011-12-08 | EU-stadgan kan bli minst lika användbar som Europakonventionen i kampen för fri- och rättigheter i Sverige.

- EU-rätten har ju en starkare position än Europakonventionen genom att reglerna har företräde framför svensk rätt och är omedelbart gällande, sa professor Ulf Bernitz på årets Midander-Lönnföreläsning på Advokatfirman Lindahl i Stockholm på onsdagskvällen. Hela föreläsningen finns på webb-tv i anslutning till denna artikel.

Precis som förra året när Mannheimer Swartling var värd och Stefan Lindskog talade om dubbelbestraffningsmålen lockade årets Midander-Lönnföreläsning med Ulf Bernitz stor publik. Anmälningsslistan var övertecknad och över 70 personer var på plats i Lindahls fina lokaler på Mäster Samuelsgatan i Stockholm. Och Ulf Bernitz inledde med att tala om ”Rättighetsskyddets fantastiska resa”. Han påminde om att det trots allt hänt en hel del på Europarättens område de senaste decennierna där höjdpunkten kanske var möjligheten till skadestånd med stöd av Europakonventionen direkt i svensk domstol.

- När jag träffade kolleger på Nordiska Juristmötet i Stockholm i augusti sa de att de inte kommit lika långt vad gäller nationellt rättsskydd vid överträdelser. Man talar om det stora Lundgrenmålet som ett stort framsteg. Vi har alltså en kommit en bra bit.

Och nu tas alltså nästa steg när EU:s relativt nya rättighetsstadga ska tillämpas. Bernitz poängterade att rättighetsstadgan är primärrätt och jämställd med fördragen, det vill säga högsta rättsliga nivå. Rättighetsstadgan innehåller dessutom betydligt fler rättigheter än Europakonventionen. Och den säger mer än Europakonventionen om äganderätten, är mer precis. Där talas det bland annat om rättmätig ersättning för förlusten i rätt tid. Det anges dessutom uttryckligen att immaterialrätter åtnjuter äganderättsskydd. Och näringsfrihet finns med. Och rätten till god förvaltning och rätt till tillgång till offentliga handlingar. Detta finns inte i Europakonventionen.

Vad har rättighetsstadgan för rättslig position?

Starkare än Europakonventionen

- En väldigt spännande aspekt på **EU:s rättighetsskydd är att det har en starkare position än Europakonventionen, åtminstone i Sverige**. EU-rättens primärrätt gör anspråk på företräde framför svensk rätt. **Och om det är ovillkorliga precisa regler är de omedelbart gällande i Sverige**. Europakonventionen har visserligen ställning av lag i Sverige men det kompromissande som var vid införlivandet sa inte riksdagen att det var klart företräde framför svensk rätt. Det var lite förarbetsuttalanden i olika riktningar i det avseendet, menade Ulf Bernitz.

Hur kan man då göra det här rättsskyddet gällande? Jo, på det viset att det till stor del är gällande rätt. Det ska kunna åberopas och domstolarna ska förväntas känna till innehållet i EU-stadgan.

Ulf Bernitz pekade vidare på möjligheten till förhandsavgörande från EG-domstolen vilket det

inte finns någon motsvarighet till i Europadomstolen. Haparanda tingsrätt har ju frågat exempelvis EU om dubbelbestraffningen.

Öppnar ny väg

- Det öppnar ju en helt ny väg jämfört med Europadomstolen där vi först måste uttömma de nationella rättsmedlen och där ligger 160 000 mål i balans vilket innebär handläggningstider på åtminstone fem år.

När det gäller skadeståndsansvaret i EU-rätten noterade Bernitz att vi har en likvärdighetsprincip och ett rättsskydd som innebär ett motsvarande skydd som Europakonventionen och direkt skadestånd.

Och det räcker att en överträdelse från ett land är tillräckligt klar, har en viss kvalité, culpa krävs alltså inte **utan det är fråga om strikt ansvar, precis som i Europadomstolens praxis.**

Ulf Bernitz nämnde mot slutet också det horisontella ansvaret mellan privata aktörer som också kan också bli en möjlighet med stöd av Laval målet som många jurister talar om i Europa.

Ulf Bernitz kunde inte låta bli att ge såväl Högsta domstolen som dåvarande Regeringsrätten en känga på sitt sedvanligt humoristiska sätt för behandlingen av skattetilläggsmålen, bland annat när det gäller underlåtenheten från HD att begära förhandsavgörande på grund av oklarheterna i frågan trots att själva avslagsbeslutet togs med rösterna 3-2.

Han slutade ändå optimistiskt:

- Hoppas att ni som jag tycker att det är en väldigt spännande resa som vi gjort och som vi gör i det här landet när det gäller rättighetsskyddet, avslutade han, och fick rungande applåder. Därefter vidtog utdelningen av årets Midander-Lönnstipendium till Robert Hannah och sedan mingel med mat och dryck